

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MƏRKƏZİ BANKI

KREDİTLƏŞMƏ FƏALİYYƏTİ VƏ MALİYYƏLƏŞMƏ MƏNBƏLƏRİNƏ DAİR SORĞUNUN NƏTİCƏLƏRİ

I rüb
2025

MALİYYƏ SABİTLİYİ DEPARTAMENTİ

ABREVIATURLAR

İKZF - İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu

KOS – Kiçik və orta sahibkarlıq

MKOS – Mikro, kiçik və orta sahibkarlıq

HŞ – Hüquqi şəxslər

FŞ – Fiziki şəxslər

Mündəricat

Giriş	1
Sorğu nəticələrinin xülasəsi.....	2
Biznes kreditləri.....	3
İpoteka kreditləri.....	5
İstehlak kreditləri	6
Maliyyələşmə.....	10

Giriş

Sorğunun məqsədi bank sektorunun kreditləşmə fəaliyyətinin və maliyyələşmə mənbələrinin monitorinqi və təhlili, maliyyə sabitliyinə təhdidlərin erkən rejimdə aşkarlanması, qiymətləndirilməsi və müvafiq prudensial siyasətin müəyyən edilməsi, habelə maliyyə sektoru iştirakçılarının müvafiq trendlər barədə məlumatlandırılmasıdır. Sorğu biznes, istehlak və ipoteka kreditləşməsinə dair tələb və təklif amillərinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən bankların maliyyələşmə mənbələrinin strukturunun və maliyyələşmə dəyərinin təhlil edilməsini əhatə edir. Sorğu çərçivəsində əhatə olunan məqamlar aşağıdakılardır:

- kredit standartlarında (siyasətində) dəyişikliklərin dinamikasi
- kredit standartlarının dinamikasına təsir edən amillər
- kredit tələbində dəyişikliklərin dinamikasi
- maliyyələşmə mənbələrinin strukturu
- maliyyələşmə dəyəri və ona təsir edən faktorlar

Sorğu keyfiyyət xarakterli suallardan ibarətdir və cavablandırılması kəmiyyət qiymətləndirməsi tələb etmir. Sorğunun nəticələrinin kəmiyyət vahidlərinə çevrilməsi üçün balans statistikasi metodologiyasından istifadə edilir. Diffuziya indeksi mənfi 100 %-dən müsbət 100 %-ə qədər dəyişir. Müsbət 100 % indeksi respondentlərin 100 %-nin trenddə əhəmiyyətli yumşalma və ya artım, mənfi 100 % indeksi isə respondentlərin 100 %-nin əhəmiyyətli dərəcədə sərtləşmə və ya azalma müşahidə etdiyini göstərir. İndeks 0 % olduqda isə əvvəlki rüblə müqayisədə trendin dəyişmədiyini bildirir. İndeks hesablanarkən müvafiq portfəldə bankların bazar payından asılı olaraq onların cavablarına çəki verilib. Sorğunun respondentləri bankların baş kredit inzibatçıları və yaxud İdarə Heyətinin müvafiq sahə üzrə kuratorlarıdır.

Sorğu 2022-ci ilin I rübündən etibarən rüblük əsasda keçirilir. Hesabatda təqdim olunan gözləntilər Azərbaycan Mərkəzi Bankının gözləntilərini deyil. Bu nəticələr yalnız kreditləşmə fəaliyyəti və maliyyələşmə mənbələrinə dair sorğunun respondentlərinin (bankların) kreditləşmə, maliyyələşmə mənbələrinin strukturu və maliyyələşmə dəyərinin cari və gələcək tendensiyası ilə bağlı qiymətləndirmələrini əks etdirir.

Sorğu nəticələrinin xülasəsi

2025-cü ilin I rübü üzrə sorğu nəticələrinə əsasən, cəmi biznes kreditləri, o cümlədən mikro və iri sahibkarlıq subyektlərinə verilən kreditlər üzrə standartlarda və tələbdə dəyişiklik müşahidə edilməyib. Banklar növbəti rübdə ümumi biznes kreditləri üzrə standartlarda dəyişiklik olmayacağı, tələbdə isə artım olacağı qənaətinəndədirlər.

Sorğu nəticələrinə əsasən, həm daxili ipoteka kreditləri, həm də İKZF hesabına verilən ipoteka kreditləri üzrə standartlarda dəyişiklik müşahidə edilməyib. Respondentlərin cavablarına əsasən, 2025-ci ilin I rübündə ipoteka kreditləri üzrə tələbdə artım müşahidə edilib. Bununla belə, banklar növbəti rübdə ipoteka kreditləri üzrə kredit standartlarında və tələbdə dəyişiklik olmayacağını gözləyirlər.

Banklardan gələn sorğu nəticələrinə əsasən, 2025-cü ilin I rübündə ümumi istehlak kreditləri, o cümlədən kredit kartları üzrə standartlarda sərtləşmə trendi davam edib. Bununla belə, banklar cari ilin I rübündə istehlak kreditləri üzrə tələbdə dəyişiklik olmadığını bildirib. Sorğuda iştirak edən respondentlər növbəti rübdə istehlak kreditləri üzrə standartlarda sərtləşmənin davam edəcəyi, buna baxmayaraq tələbdə nəzərəçarpan dəyişiklik olmayacağı qənaətinəndədirlər.

Sorğuda iştirak edən respondentlər maliyyələşmə mənbələrinin strukturunda HŞ və FŞ-lərin müddətli depozitlərində artım olduğunu bildirib. Banklar növbəti rübdə maliyyələşmənin strukturunda HŞ və FŞ-lərin müddətli və tələbli depozitlərinin həcmnin artacağını gözləyirlər. Sorğu nəticələrinə əsasən, maliyyələşmə mənbələrinin cəlb edilməsi istiqamətində banklararası rəqabətin artması şəraitində HŞ və FŞ-lərin həm tələbli, həm də müddətli depozitləri üzrə maliyyələşmə dəyərində artım müşahidə olunub.

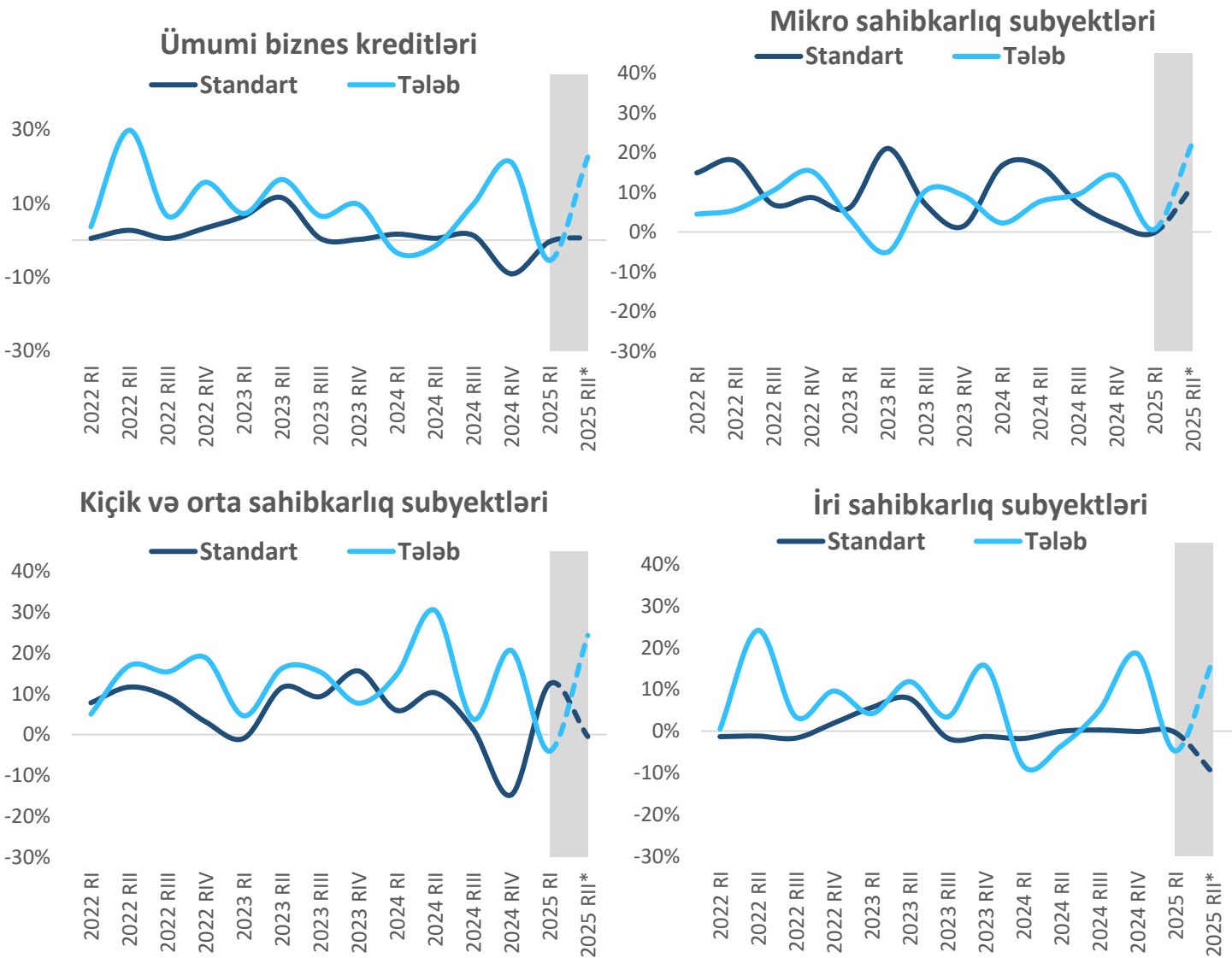
Sahələr üzrə kreditlərin təhlili

Biznes kreditləri

2025-cü ilin I rübü üzrə sorğu nəticələrinə əsasən, mikro və iri sahibkarlıq subyektlərinə verilən kreditlər üzrə standartlarda dəyişiklik olmasa da, KOS subyektləri üzrə kredit standartlarında yumşalma müşahidə edilib. Banklar növbəti rübdə ümumi biznes kreditləri, o cümlədən KOS subyektləri üzrə kredit standartlarında dəyişiklik olmayacağı, mikro sahibkarlıq subyektləri üzrə isə standartlarda yumşalma olacağı qənaətinə gəlirlər. Banklar biznes kreditləri üzrə standartlarda müşahidə olunan dəyişikliklərin əsasən yuxarı riskli kreditlərə tətbiq olunan marja, kovenantlar və kreditlərin maya dəyərinin artımı formasında olduğunu qeyd ediblər.

Qrafik 1. Biznes kreditləri üzrə standart və tələb dəyişikliyinə dinamikası

Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=yumşalma və ya artım, mənfi göstərici=sərtləşmə və ya azalma

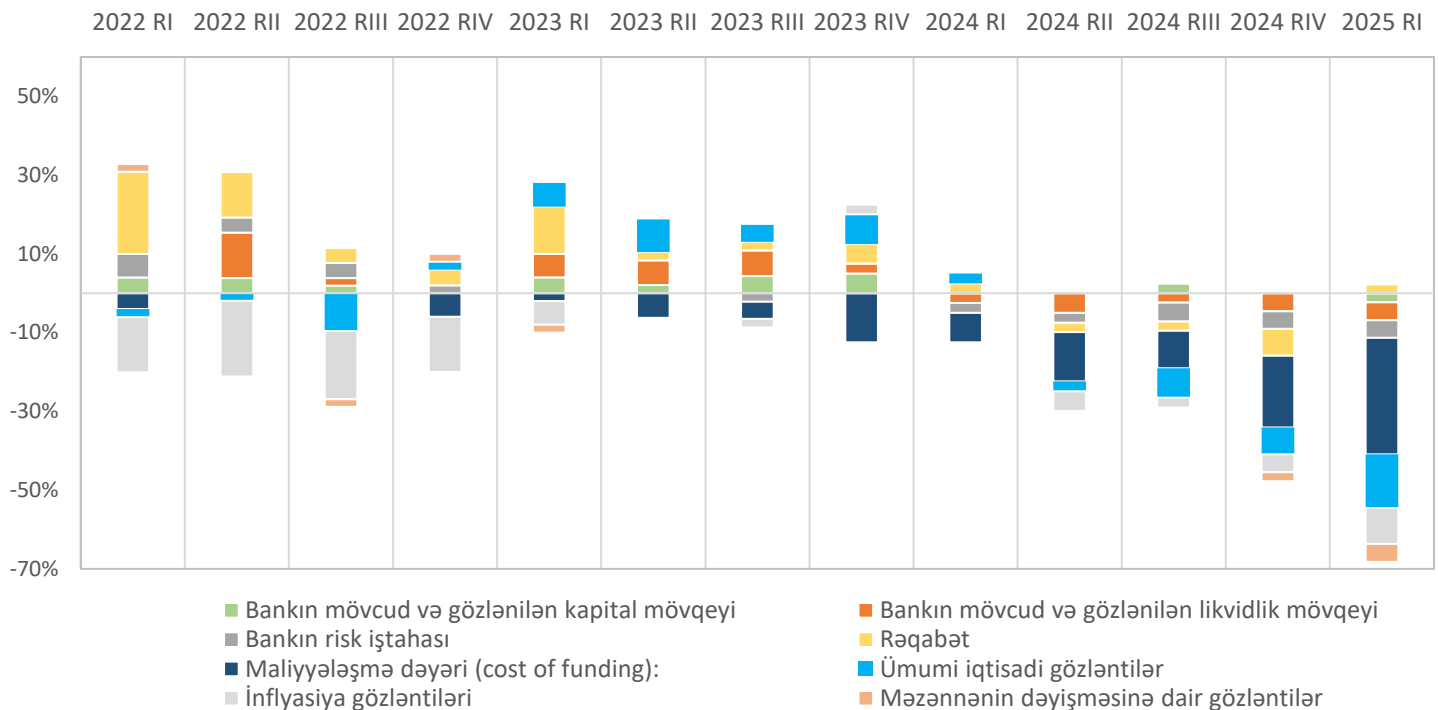

Sorğuda iştirak edən bankların cavablarına əsasən, 2025-cü ilin I rübündə biznes kreditləri üzrə tələbdə dəyişiklik müşahidə edilməyib. Banklardan gələn məlumatlara əsasən, cari ilin ilk rübündə qeyri-iş günlərinin sayının çox olması səbəbindən biznes kreditlərinə tələbdə nəzərəçarpan dəyişiklik qeydə alınmayıb. Banklar növbəti rübdə ümumi biznes kreditləri, o cümlədən MKOS subyektləri üzrə kredit tələbində artım olacağını gözləyirlər.

Sorğu nəticələrinə əsasən, 2025-cü ilin I rübündə biznes kreditləri üzrə ümumi iqtisadi gözləntilər və maliyyələşmə dəyəri standartlara sərtləşdirici təsir edən amillər kimi qiymətləndirilsə də, banklar tərəfindən standartların sərtləşdirilməsi müşahidə edilməmişdir.

Qrafik 2. Biznes kreditləri üzrə kredit standartlarına təsir edən faktorlar

(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=yumşalma, mənfi göstərici=sərtləşmə)

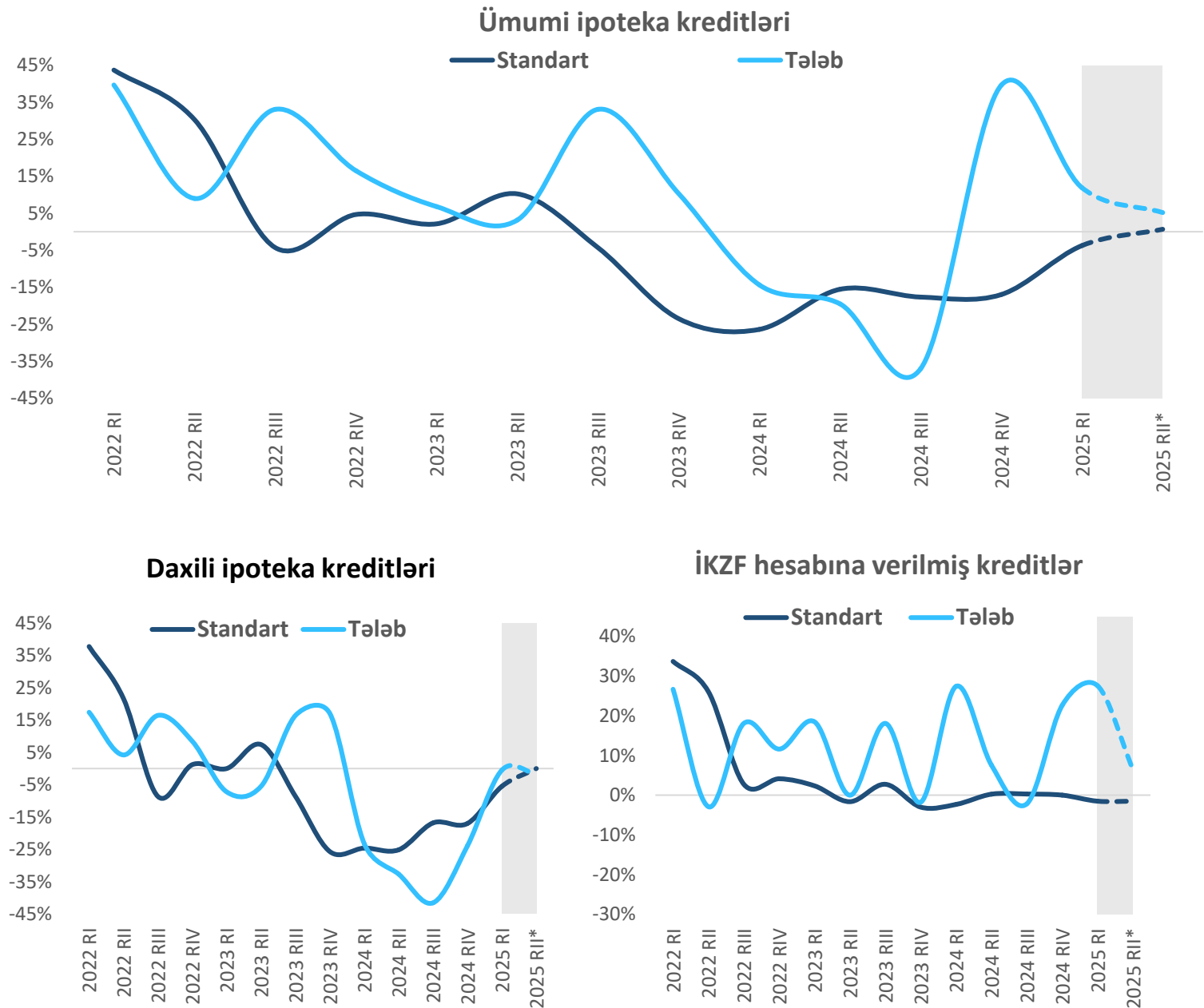
Bütövlükdə sorğu nəticələri bankların biznes portfeli üzrə artım tempinin növbəti rüb də davam edəcəyini göstərir.

İpoteka kreditləri

Sorğunun 2025-ci ilin I rübü üzrə nəticələrinə əsasən, həm daxili ipoteka kreditləri, həm də İKZF hesabına verilən kreditlər üzrə standartlarda nəzərəçarpan dəyişiklik müşahidə edilməyib. Banklar növbəti rübdə ümumi ipoteka kreditləri, o cümlədən İKZF hesabına verilən kreditlər üzrə kredit standartlarında dəyişiklik olmayacağını gözləyirlər.

Qrafik 3. İpoteka kreditləri üzrə standart və tələb dəyişikliyi

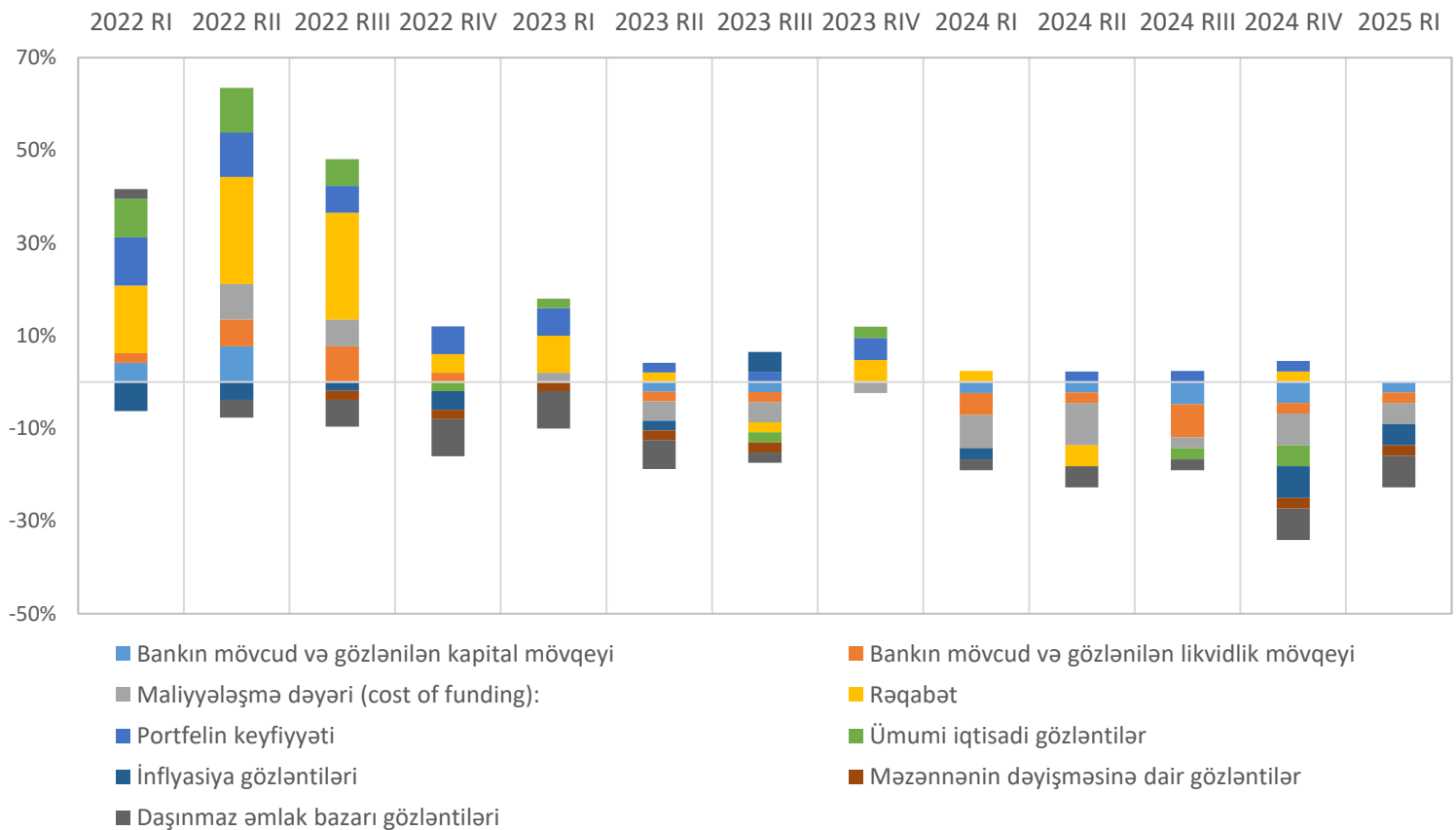
(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=yumşalma və ya artım, mənfi göstərici=sərtləşmə və ya azalma)

Banklardan gələn sorğu nəticələrinə əsasən, 2025-ci ilin I rübündə ümumi ipoteka kreditləri üzrə tələbdə artım trendi davam edib. Respondentlərin cavablarına görə, tələbdəki artım İKZF hesabına verilən ipoteka kreditləri üzrə müşahidə olunub. Cari ilin I rübündə tələbin artmasına təsir göstərən əsas faktor ilin əvvəlində İKZF tərəfindən ipoteka kreditləşməsi prosesinin davam etdirilməsi məqsədilə müvəkkil banklara ipoteka kreditlərinin, o cümlədən güzəştli ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün limitlər ayrılmasıdır. Banklar növbəti rübdə İKZF hesabına verilən ipoteka kreditləri üzrə tələbdə artım trendinin davam edəcəyi, daxili ipoteka kreditlərində isə tələbdə dəyişiklik olmayacağı qənaətindədirlər.

Qrafik 4. İpoteka kreditləri üzrə kredit standartlarına təsir edən faktorlar

(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=yumşalma, mənfi göstərici=sərtləşmə)

Bankların sorğuda qeyd etdiyi cavablara görə, ipoteka kreditləri üzrə kredit standartlarına bankların maliyyələşmə dəyəri, inflyasiya və daşınmaz əmlak bazarı üzrə gözləntiləri sərtləşdirici təsir göstərən faktorlar olub.

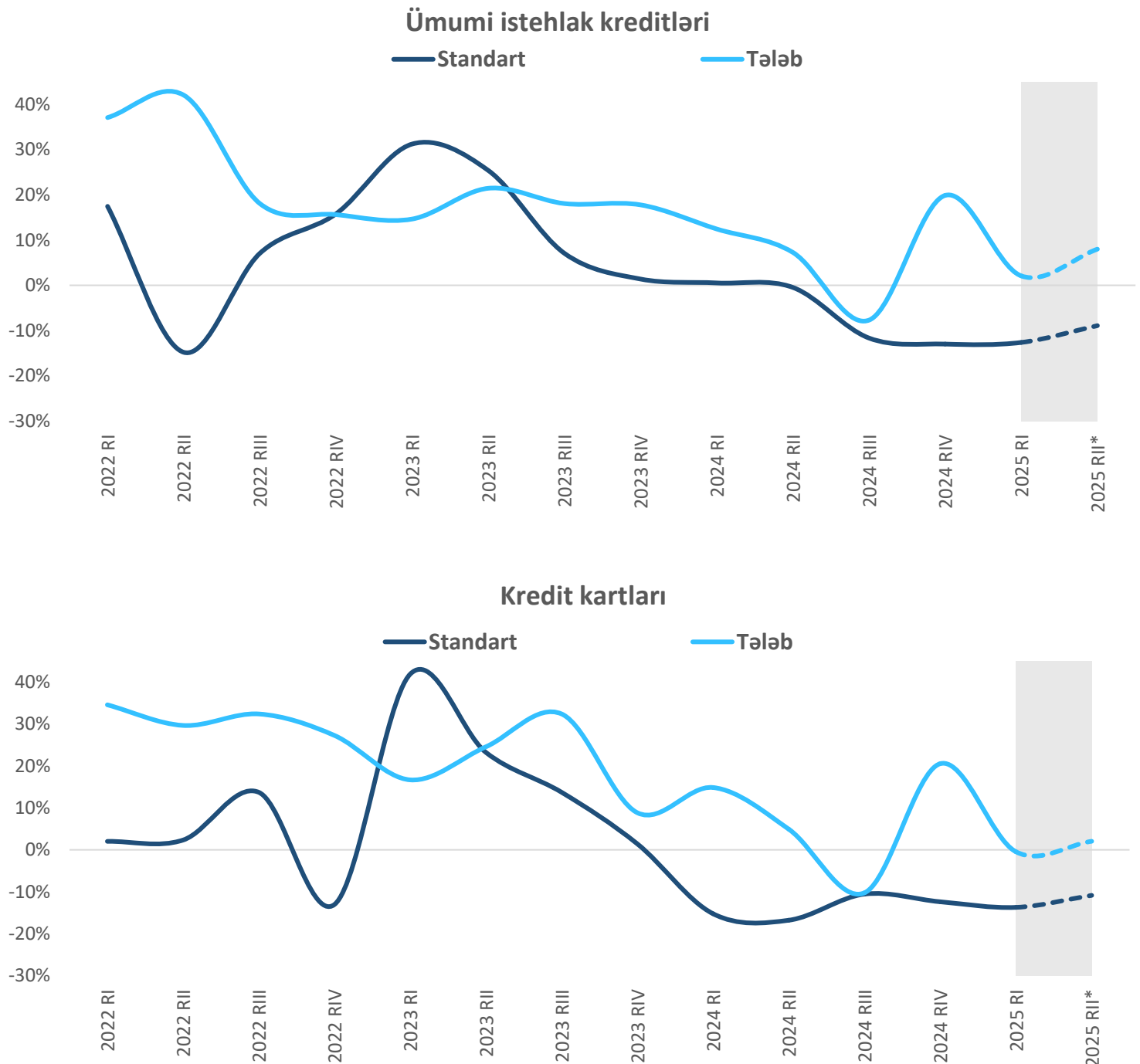
Bütövlükdə, sorğu nəticələrinə əsasən, bankların ipoteka portfeli üzrə artım tempinin növbəti rüb də davam edəcəyi gözlənilir.

İstehlak kreditləri

Sorğunun nəticələrinə əsasən, 2025-cü ilin I rübündə cəmi istehlak kreditləri, o cümlədən kredit kartları üzrə kredit standartlarında sərtləşmə davam edib. İstehlak kreditləri üzrə standartlarda sərtləşmə əsasən kreditlərin maya dəyərinin və komissiya məbləğinin artımı formasında olub. Respondentlər növbəti rübdə ümumi istehlak kreditləri, o cümlədən kredit kartları üzrə standartlarda sərtləşmənin davam edəcəyini proqnozlaşdırırlar.

Qrafik 5. İstehlak kreditləri üzrə standart və tələb dəyişikliyi

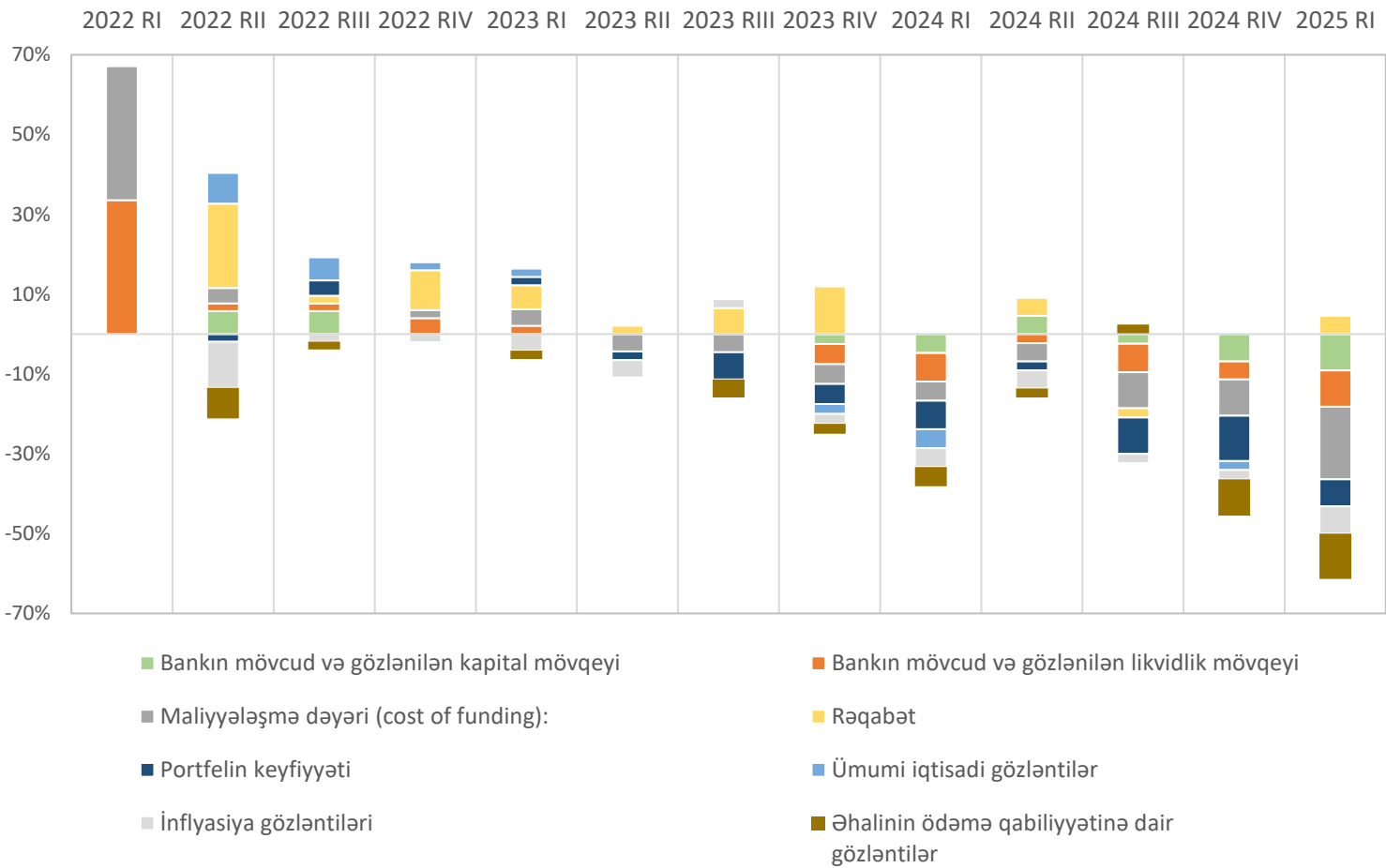
(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=yumşalma və ya artım, mənfi göstərici=sərtləşmə və ya azalma)

Sorğu nəticələrinə əsasən, ümumi istehlak kreditlərinə, o cümlədən kredit kartlarına tələbdə dəyişiklik olmayıb. Banklar növbəti rübdə ümumi istehlak kreditləri üzrə tələbdə artım olacağını, bununla belə, kredit kartlarına tələbdə dəyişiklik olmayacağını proqnozlaşdırırlar.

Qrafik 6. *İstehlak kreditləri üzrə kredit standartlarına təsir edən faktorlar*

(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=yumşalma, mənfi göstərici=sərtləşmə)

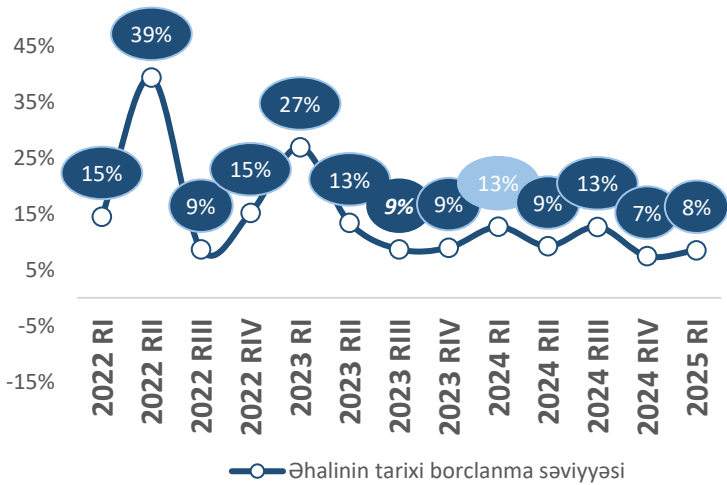

Sorğu nəticələrinə əsasən, istehlak kreditləri üzrə maliyyələşmə dəyəri, kapital mövqeyi və əhəlinin ödəmə qabiliyyətinə dair gözləntilər kredit standartlarına sərtləşdirici təsir göstərib.

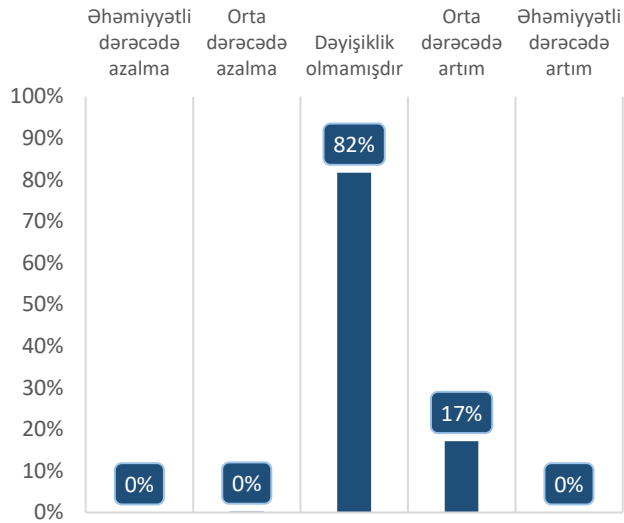
Bütövlükdə, sorğu nəticələrinə əsasən, bankların istehlak portfeli üzrə artım dinamikasının növbəti rübdə davam edəcəyi gözlənilir.

Qrafik 7. Əhalinin tarixi borclanma səviyyəsi üzrə diffuziya indeksi

(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=artım, mənfi göstərici=azalma)

Qrafik 8. Son rüb ərzində əhalinin borclanma səviyyəsində dəyişikliklər

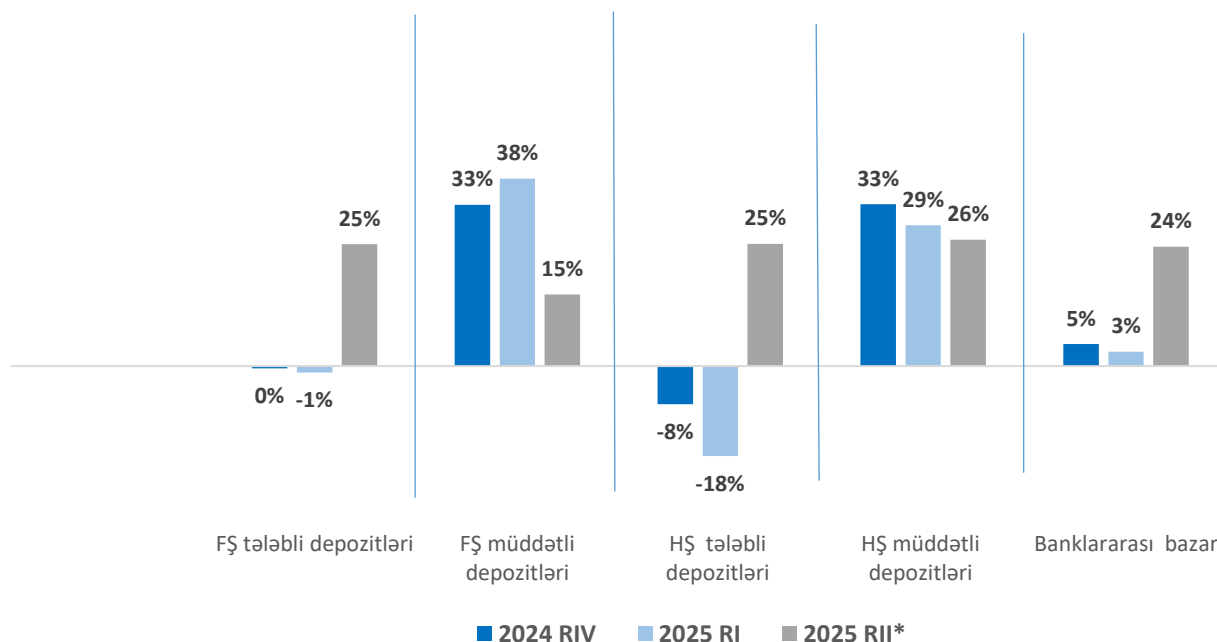
Kreditləşmə fəaliyyətinə dair sorğunun cari ilin I rüb üzrə nəticələrinə əsasən, respondent bankların 85 %-i əhalinin borclanma səviyyəsində dəyişiklik olmadığını, 15 %-i isə orta dərəcədə artım olduğunu bildirib. Nəticədə 2025-cü ilin I rübü üzrə diffuziya indeksi 8 % təşkil edib. Bu isə əhalinin borclanma səviyyəsində artım dinamikasının davam etdiyini göstərir.

Maliyyələşmə

Sorğuda iştirak edən bankların cavablarına əsasən, 2025-cü ilin I rübündə bankların FŞ və HŞ-lərin müddətli depozitləri vasitəsilə maliyyələşməsində artım müşahidə olunub. FŞ-lərin tələbli depozitlərində heç bir dəyişiklik olmasa da, HŞ-lərin tələbli depozitləri üzrə maliyyələşmədə azalma müşahidə olunub. Respondentlər növbəti rübdə FŞ və HŞ-lərin müddətli və tələbli depozitlərində, o cümlədən banklararası bazar vasitəsilə maliyyələşmədə artım olacağını proqnozlaşdırırlar. Sorğu nəticələrinə görə, bankların bazar payı və maliyyələşmənin strukturu ilə bağlı hədəfləri depozitlərin həcmnin artmasına təsir göstərən əsas faktorlar kimi çıxış edib.

Qrafik 9. Maliyyələşmə mənbələrinin strukturu

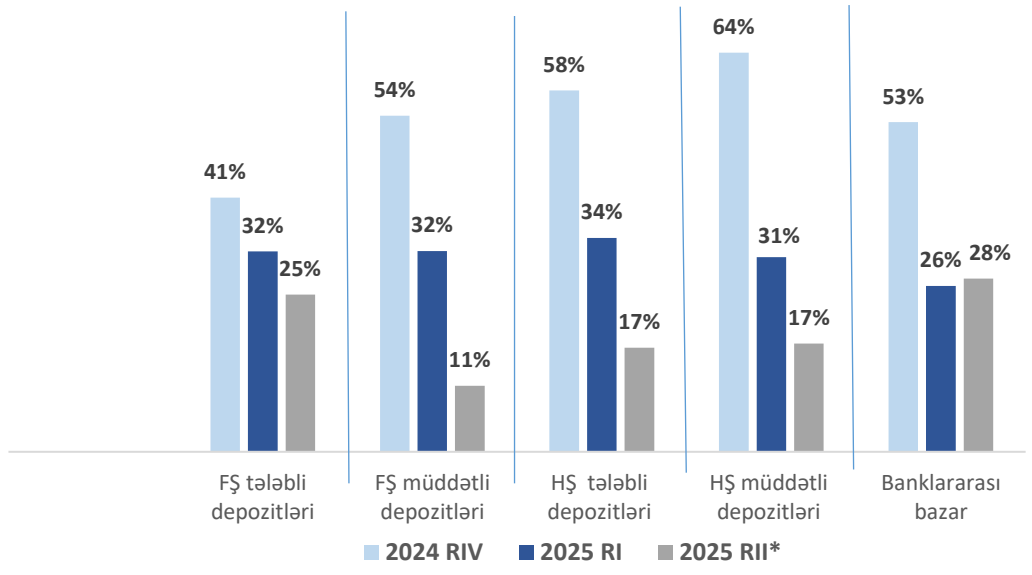
(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=artım, mənfi göstərici=azalma)

Sorğuda iştirak edən bankların cavablarına əsasən, 2025-cü ilin I rübündə depozit faiz dərəcələrinin artımı fonunda FŞ və HŞ-lərin müddətli və tələbli depozitləri, həmçinin banklararası bazar üzrə maliyyələşmə dərəcəsində artım müşahidə edilib. Banklar növbəti rübdə bu tendensiyanın azalan tempə davam edəcəyini gözləyirlər.

Qrafik 10. Maliyyələşmə dəyəri

(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=artım, mənfi göstərici=azalma)

Sorğu nəticələrinə əsasən, maliyyələşmə dəyərinin artmasına təsir edən əsas faktorlar faiz dərəcələri, bankların likvidlik mövqeyi, rəqabət və requlyativ çərçivədə baş vermiş dəyişikliklər olub.

Qrafik 11. Maliyyələşmə dəyərinə təsir edən faktorlar

(Diffuziya indeksi: müsbət göstərici=artım, mənfi göstərici=azalma)

